

Litterär Tidning.

1839.

N:o 91.

Onsdagen den 13 November.

Till en brud.

På ungdomens och glädjens klara höjder
I snövit oskuld Du mot verlden log,
Och satte kronans glans på alla fröjder,
Dem Du med ljus behag i famnen tog; —
Inför Din milda blick låg hela lifvet,
Ett evangelium af blommor skrifvet.

Då gick uti Ditt hemlands lugna dalar
En ädel yngling — och hans hjerta brann;
Med alla blommor i dess vår han talar,
Men i Din blick de skönste svar han fann:
Två själar möttes i en enda flamma,
Två skilda lägor och ändå — densamma. —

Hur skön i denna bröllopsstund Du strålar
Uti Din kärleks rena tempelskrud!
O! hvilka taflor nu Ditt hjerta målar,
Så ljusva, som den frommes tro på Gud! —
Bevara dem i alla tidens öden,
I livets fröjd och strid — i själsva döden!

Och när i Hoppets sköna rosengårdar
Du vid Din älsklings sida troget går,
Och moderligt de späda blommor värdar,
Som blygsamt spira i Din kärleks spår.
Låt någon gång en minnets dusva ila
I Dina vänners famn och der sig hvila,
Göm denna stundens både Hopp och Minne,
Två helga amuleter i Ditt tjäll;
Och tvenne himlens stjärnor än de brinne
Uti en sen, men glad guldbröllopsqväll,
Och skape der, längt undan stundens hvimmel,
Kring Dig en himmelsk jord, en jordisk himmel!

Nbm.

Tro ej.

Tro ej lifvet; ty blott qual och smärta
Är den sällhet, som det bjuder dig.

Tro ej glädjens irrblöss; ur ditt hjerta
Snart det flyr, blott det fritt visa sig.

Tro ej kärleken; den blott dig därar
Och förjagar lugnet i ditt bröst.

Tro ej vänskapen; den äfven särar,
Och du ser förgäves efter tröst.

Tro ej hoppet; med sin purpurflamma
Skönt den skimrar, men dess fröjd är kort.

Tro blott minnet; det är städs detsamma,
Och det enda, som ej flyktar bort.

Marie.

1. Finsk National-Kalender 1840. Med 40. Plan-
cher. St. 1839. 1 40 B:co.

2. Svensk National-Kalender 1840. Med 27
Litografier. St. 1839. 3. 16 B:co.
Till prof nr N. 2 anföre vi:

Den 107-åriga gummaman.

På Danmarksholmen, en enskata ö vid inloppet till Skurköfjorden, omkring en mil från Stockholm, bodde ånnu förfyra år sedan en torparenska Greta Jakobsson, född i Westmanland år 1728. Hon och hennes man utgjorde de enda invånarene på den lilla ön. En dotter, deras enda barn, åstet vid 10 års ålder. Efter 32 års sammanlefnad druknade mannen, och enkan qvarbodde sedan under en lång följd af år på holmen, der hon tillbragte ett verkligt eremitliv, helsl under vintern, då hon sällan besöktes af någon. Hennes sällskap bestod af en get och en katt, hvilka hon likväl måste göra sig af med, innanseende till brist på föda åt dem. Geten flagrades dertöre;

men med katten lyckades dränkningförsöket ej hättre, än att han räddade sig och återvände hem till sin matmoder. Gummian, som häruti trodde sig se Guds finger, beslöt att icke förlåta sig vid den trogne wännan och händanefter aldrig döda något lefande djur. Hennes föda bestod för det mesta af bröd och potates, och hennes dryck var vatten. Saltvaror kunde hon icke förråra, utan bortgaf wanligvis genast hwad hon af sådana stundom erhöll till stanks. Hennes fömmin war under de sista åren till det mesta blott ett slags stilla slummer. Af brist på lhus måste hon tillbringa de långa höst- och winteraftnarne i mörkret, utan att, i sin enfald och frihet från alla passioner och begär, plågas af den förmåna verldens sjukdom: ledsnaden. År 1835 flyttades hon, i anledning af en påkommen sjuklighet, öfver till fasta landet, till en annan gummia, för att ega något fällsäkap. Hon hemtade sig likväl från denna sjukdom; men ovan vid umgånge, en förändrad diet, smaken för kaffe, som hon har hade tillfälle att oftare erhålla, och som hon fört högst fällan niutit, undergräfsde hennes helsa, så att von asted földe äret.

Det Stenhårda Forskningsnitet.

Till de många därför, som karakterisera de lärde, hör även äldre fornforstares bemöbanden att leda sitt lands och sitt folks älder så långt tillbaka upp i tidernas natt, som historien eller traditionen någonsin kunnat gå, och att med en förfördragsamhet, som wida mer tillhör den dörrjande bildningen, än den fullkomliga okunnigheten, ej tåla något slags motsägelse eller det ringaste inkast mot ofelbarheten af deras satser. Ingen torde i sådant fall haftuva gått längre än Verelius, hvilken i en år 1761 utgitwen skrift yrkar, "att lagen borde utfatta straff för alla dem, som icke medgiviva, att de Göther, som intogo Rom, utgått från Sverige, och att man borde slå den i pannan med runstenar, som förringade deras älder." Medlet, att bibringa öfvertygelse, är verklig ofelbart, ty det är ganska säkert, att den, som man en gång med något estetryck slog i pannan med en runsten, aldrig twiflade mer i synuerhet icke på runsteuars behöriga wigt.

Carl XI, Part I inför Håradssrätten.

Kommerserådet Nordencrantz berättar, i sin år 1760 till Ständerna afgifna föreställning, att Carl XI, under sitt väistande på Kungsör, blifvit af en bonde i Kongsbäckars socken i Westmanland stånd inför Thinget, emedan Stallbetjeningen i Kungsör afhändt bonden ett ångsstycke, samt dervid föregifvit, att det skett på Konungens befällning. Carl icke allenast godkände och emot tog stämningen, utan infann sig även i stället för den mäktige sällherren, fann den obetydliga offaren! Förrytelserna lemnade likväl snart rum för ett allmänt löje, då man erinnrade sig, att det i dag just var den förste April, och att hela Danzig sälunda varit ute för ett Aprilnarr.

måste önska, det någon ville underkasta sig möden att efterforska och med faktta bekräfta des sannfärighet och sälunda undanröja misstankan, att hon antingen hvilar på en tradition eller är rent af en from dikt, begagnad att för något ögonblick verka på läsaren eller åhöraren.

Tillsförlitligare är, att Konung Gustaf Adolf den Store hself infunnit sig inför Swea Hofrätt, dit en Adelsman vid namn Sjöblad ståmt honom. Vid hans inträde ville Domstolens ledamöter stiga upp, men hvilket Konungen undanbad sig, sagan, att de borde ihågkomma, att de här utgjorde hans högsta nämnd och sälunda ej fingo sätta ofsende på hans person, samt vid den dom, de skulle aftsätta, endast borde rädfråga lag och samvete. Utslaget föll verklig emot Konungen, som sedermora tog handlingarna till sig, genomgick dem noga och förklarade, att han fann domen rättvis, med det tillägg, att han skulle ganska illa uppragit, om Hofrädden vid ett sådant förhållande dömt annoriunda. Att denna åtting för lagarna och lagstiftningen hedrar den fiore Monarken mer, än ett wunnet fälsktag, lärer ej behövwa ságas. Gustaf Adolf ansåg lagen öfver sig och hörsammade des hufvud, även då det gällde hans person. Man har i senare tider sett Konungen förklara, att icke ens thronföljaren kunde kallas att, liks andra medborgare, delta i en nämnd.

ett Aprilnarr.

Under Carl X:s krig med Pälen skulle Fältmarskalken Grefve Otto Stenbock i Mars månad 1657 återvända från arméen till Sverige. Detta ville Pälackarne hindra och utsände en galiot, som skulle uppfångा honom under vägen. Ikke långt ifrån Danzig tråffade dennes en kapare, som i släptag medfördde en uppbragt fiskarebat. Galiotens befälhavare tillfrågade kaparen, hvem han hade i båten, och fick till swar, att det var Steinbuckt, den tagne fiskarens namn. Befälhavaren förstod honom likväl orätt, trodde att det var Grefve Stenbock, och sände genast bud till Danzig, att underrätta om den lyckliga utgången af sin expedition. Hela staden kom i rörelse. Alla mäniskor snyddade ned till stranden att få se den hataade och fruktade fängen; men huru flat blef man icke, då man, i stället för den mäktige fällherren, fann den obetydliga offaren! Förrytelserna lemnade likväl snart rum för ett allmänt löje, då man erinnrade sig, att det i dag just var den förste April, och att hela Danzig sälunda varit ute för ett Aprilnarr.

Barndomshemmet, eller Hjertat i dess bästa bildnings-ålder. En bok för Barn. Af Abbott, Förf. till Modershemmet. Öfvers. af Wensjoe. Stockholm. 1839. 32. fl.

Då vi säga: att vi kunna lika mycket recommendera denne bok, som vi redan losordat Modershemmet, haftuva wi derom sagt nog. Den delar den sednare företäden: förfärdig uppföringsmethod, warm religiosité, rikedom på mackra föredömliga berättelser och barnsligt en kelt och naivt föredrag.

Förslag till Kommunal-lag för Sverige. Af C. O. Deldén. Uppsala. 1839.

Wår tids rigtning går ned från oppåt, den före

gående tiden gick öppenfrån nedåt. Dock i Sverige icke utan undantag. Folker har der af gammalt haft mera rättighet att skyra sig siffl, hvor inom sin lilla stat, kommun, socken eller stad, dock kan folkets deltagande i styrelsen få före och vidsträckare utrymme. Sockensugan bör i viss fall emar, ejperas från kyrkan och borgarstyrelsen från präförfattingens twäng. Däröre behöfs ny kommunalförfatting, något, som mångenstades i Europa under sedanre åren blifvit åstadkommet. Hos os har frågan derom åwen blifvit bragt å bane, ty åwen här har man insett, att ju mera en del skyra sig siffl, ju bättre syres den, ty den får då sin disciplin inifrån, i stället för att förr hafwa fått den utifrån, uteslutande från styrelsen eller dess embersmän. I alla viktigare ämnen af allmänna intresse, än det locala, hänger dock delen annu som kommun tillsammans med det hela, fosterlandet. En förmittig kommunalförfatting i en constitutionell stat är dersöre twifwelsutan den upprusta demokrati och den närvärande folkrörelsens första syfte. — Närvarande förslag visar intedeße för saken och, om icke fullständigt och i alla delar att gilla, dock uppekande frågans hufvudmomenter och huru saken öfverhufvud bör tagas.

Juridiskt Arkiv utgivet af Carl Schmidt
Höfstats Assessor Nionde Bandet 3. H. och Tiende
Band. 1. H. Christianstad 1839.

Vi föredrår os sju myter mera, att ej förent hafwa på denna Juridiska Tidskrift fästat uppmärksamhet, ju fattigare vår Svenska Litteratur är på hithörande skrifter. Med undantag af några få rättegångs skrifter, de af nya Lagcomitéen utgivne Tableauer, Justitie Sats-ministerns och Ombudsman news officiella Berättelser, några Enskiltes Lag-samlingar och de efter lång mellantid utkommande Landstaps Lagarne, är väl Sveriges Juridiska Litteratur så föga rikhaltig,* som man möjligen kan föreställa sig.

Med detta förhållande länder det utgivwaren till verklig heder, att han i sitt aktningswärda företag icke låtit affräcka sig af de svårigheter, som dervid mött honom, utan under en tidrymd af snart 10 år oasbrutet fortsatt sitt förtjentfulla arbete. Om han ifrån flere af landets så kallade lärde Jurister förgäves påkallat det werksamma bidrag, som de, med någor varmare intresse för sin wetenskap, synas hafwa bordt egnas den enda tidskrift i Lagsarenheten, som vi äge, så saknas likväl icke allt biträde åwen från de Juridiske Faculteterna, och flere utmärkte practici hafwa lemnat åtskillige interessanta bidrag.

Förevarande twenne Häften innehålla följande hufvuden:

Om förmånsrätter enligt Sveriges Lag, siffling*) af C. O. D-n; från s. 309—366. Lagfip

*). Särskilt böre vi nämna en nylingen utkommen skrift "Systematisk Handbok i Juridisk Psychologien" af J. B. Friedreich, öfvers. af G. Engström Örebro 1839. — Detta Arbete är högst förträffligt och recommederas högeligen af R. Ed.

ring och lagförfatting 366—465 neml. IV. 2 H. Br VIII. 2. Rätteg. B. I; 3. H. B. IV. 1 R. B. och I. Bref. Br 7 Jun. 1810. XI. 2 M. B. R. Instruktionen för Justitie Kanslerend. 3 Aug. 1819. Wrangelska Fidei Comiss Stiftelsen VI. 4. I. B. I. S. i A. Förordn. 28 Jun. 1798. och Xde Häftet 1) Lagförfatting, Hov Rätten s. öfwer Skåne och Blekinge utlät, och anmärka. i ant. af Förslag till Sjö-lag. II) Embetsberättelse, afgiven till protokollet hos R. Styrelsen öfver Fängelser och Arb. Invätingar i Riket d. 28 Oct. 1837 af P. J. Retzel s. 30—80 III) Lagförfatting och lagfipnings. 80—160.) 1) Tryckfrihets-Förordn. den 16 Jul. 1812. 2) Om Expeditionsfättet och löfser hos R. B. 3) Om den rätt i mannsbo, som tillkommer qvinnan, hvilken i följd af hafbande under åktenapslöfte, blifvit förklarat för hans åkta hustru. 4) Om giltighet af afhandling, innefattande öfverlätelse till arfwinge af andra arfwingars lotti fastighet, dem gemensamt tillfallen 5) X. Loch 2. Rät. B. 6) X. 2 R. B. 7) X. 4 R. B. 8) Ifall arfwinge, som fädd del i flere Stads-fastigheter, vid sifte och lottning tillägges endera fastigheten hvars antagna värde öfverstiger det af arfwingens arfslost, huru mycket af samma fastighet fall dä i hans hand anses för arfwejord (läs arfwefastighet).

Kedan af detta redogörelse för innehållet finner vi, att sierfaldige ämnen både af theoretisk och praktisk vigt finnas afhandlade, utaf hvilka hvardera skulle erfordra särskild granskning, den Ref. ej nu har tillfälle att anställa. Ej heller will han, utan att anföra motiverande säl vtra omdöme, hvilka altid hafwa af sibieliif egenskaf och således är för sörenade.

I allmänhet böre vi deremot fästa uppmärksamheten på den dubbla nyta, som de under rubriken Lagförfatting och Lagfipning anfördar, prejdicater hörta medföra. Först och främst föranleda nemlig den utvecklade speciella fallen detill, att man vid uppgrävningar af domslutet i de särskilte Instanserne böre kunna sätta sitt eget omdöme, genom vägande af de ömsesidiga säl dem hvarje Domstol för sitt beslut åberopar, och fördet andra, kan. Allmänheten här samla tillräckliga facta för att bedömma hvarad förtroende den kan hysa för tandets Domstolar iemot för den Högste Domare-Instansen, hvars slutliga decision i de fleste frågor finnes omständlig, med särskilte motiveringar af olika tanfar, iemot innom Nedre Justitie Revisionen, upptagen. Särskilt kan hafwa sin goda nyta med sig i ett land, hvars grund-Lagar förordna den så kallade "Opinions Råmuden" öfver Högste Domstolens Medlemmar.

*) Efter omständlig granskning af sälens mot och för, utträder förf. den opinion, att de omyndigas styrs för förmånsrätter bör upphöra, såsom för realcrediten ytterst menlig. Han föreslår dock ett surrogat för densamma till de omyndigas saker.

I bland causes celebres förekommer s. 376—386 en uttörlig framställning af Landshöfd. Bergenstråhles bekanta action för des, emot Landssecreterarens tillsyrlan, utfärdade Kungörelse. Detta mål har flera märkvärdiga sidor, deribland den, att Justitie-Canzleren vid föredragningen deraf i Högsta Domstolen närvarande, anmärkte å Embeters vägnar, att Kungörelsen omfattade ett ämne, deri klagan fullte fbras i Finance-Expedition, på sätt Landshöfdingen hself också velat. Men denna gång fick Justitie-Canzleren afslag, emedan Högste Domstolens pluraliter¹⁾ fann HofRätten hafta bordt upptaga mälet, vid hvars afgörande, märkt nog, de 4 Ofträlse Ledamöterna förenade sig på ena sidan, och de 4 frälse voterade med hvarandra, hvilket ej blott denna gång varit fallet. Detta förhållande synes hbra tagas ad notam, då man vill heddmma myttan eller onyttan af lilla partikeln "och" i 17 S af Reger. formen, eller will gbra sig reda för, huruvida det åfwen kunnat hafta något godt med sig att behålla quar detta "och" i stället för "eller" i 4de Sangående "kunlige erfärne, redlige och allmänt aktade Frälse eller ofrälse mäns" fallande till Konungens Rädgifware. Under de flydda 30 åren af vårt nya Constitutionella rätskifft hafta ej många exempel gifvits på ofrälse Statsråder, eburu man just icke kan påstå, att de Frälse altid haft så stort öfverflöd på "kunskaper och erfarenhet."

— a —

1) H. Exc. Herr Just. Stats. Ministern hörde till minoriteten.

Handlingar rörande Sveriges Historia, ur Utrikes Arkiver Samlade och Utgifna af And. Trypell. 3 delen. St. 2: 12 för Subscr., 2: 32 för köpare.

Åfwen denna del innehåller upplysande noticer, här rörande Erik XIV:s och Johan III:s Historia, bref från Länsirikista ministrar i Stockholm till Hofmet i Wien fr. 1667 — 99, och bref från danska ministrar i Stockholm till regeringen i Köpenhamn 1691 — Dec. 1695, samt 12 bref från Ulrika Eleonora till sin bror Fredrik V i Danmark. — Bland annat har Herr Fr. i Köpenhamn funnit Rikssaten för Sverige och lydländer 1673, som ger många upplysningar i Sveriges finans-historia. —

Niändsk litteratur.

— H. F. W. Hintichs Schillers Dichtungen nach ihrem historischen Zusammenhange, Beziehungen und ihrem inneren Zusammenhange. Lyz. 2 B. 1837 — 38. är ett märktigt förföök att tillämpa Hegels former på Schillers poesi.

Tholucks vermischte Schriften grösstheils apologetischen Inhalts. 2 Delar. Hamb. 1839. 4 Th.

Den suddika och lärda Suecanaturalisten har här samlat sina blandade skrifter, af hvilka flera äro af stor vikt och

wärderikhet t. ex. Apologetiken's Historia under nyare tider I. 150 — 377, Svenska Theologiens revolution sedan 1750 II. 1 — 147, Urverldens Historia II. 148 — 272, Katholska kyrkans underwerk och undren jemördelse med Magnetism och Somnambulism I. 28 — 148. Interessanta äro åfwen följande uppsatser: Muhammeds Underwerk och Karakter I. 1 — 27, Jehovah-namnets ursprung från Egypten, Fenicien eller Indien I. 377 — 405, Bileams Historia I. 406 — 432, Zinzendorf I. 433 — 464; om Paulus II. 272 — 329, om Synd mot den h. Anna II. 460 — 476, recensioner om Goethe, Keppeler, Jacobobi och de Wette.

Zum Verständniß der Strauß'schen Grundansichten. In Briefen an eine Dame. Braun, schweig. 1839.

En populär (i afseende på föredraget förtäfflig) framställning af hela vår tids orto.

Nyheter.

1) En Botanices Professor Cherniaeff från Karcan i Ryßland kom för några veckor sedan hit endast för att af vår Europeiske Elias Fries få undervisning i den del af Botaniken, der Fries för närvarande är erkänd Mästare.

2) En ung Botanist, som ger stora förhoppningar om sig, Phil. Candidaten Arrhenius, har nylt utgivvit början af en utmärkt dihertation De Rubis, hvorigenom han ernaer speciminerar för en Docentur i Botaniken, om Kongl. Majt bifaller hans af Phil. Faculteten förordade, ansökning att få presidera, eburu haas ej är promoverad. Bifalles den hafta Magister-promotionerna lidit en betydlig stöt, hvorför Prof. J. H. Schröder nu reserverat sig. Ceremoniernas tid är nu dock förbi! —

3) Akad. Consistorium lärer ha beredt sig på riksdagen med uppsättande af pia desideria, d. å. sin begäran af pengar för inrättande af flera nya Professioner, särdeles 2 Juridiska, en i Zoologi, en i Geologi etc., samt för Professorslönernas förhöjning till 300 tunnor, Adjunktönlönen till 100 T. och för 5 docentlöner, hwardera a 500 B:co.

— Det af Herr — i — referade spända förhållandet för en tid sedan mellan Curatorer och Consistorium lärer nu vara förbi, emedan det af honom citerade beslutet ej nu mer är lärer existera.

EOS

tryckes nästa år i Upsala, med nya stilar och upptager då äfven Ecclesiastik-Underrätelser från hela riket. Priset blir äfven då 5 Rdr Beo för året.

Gefle, hos A. P. Landin 1839.